

UDK 81'27(031)
811.111(031)

Goran DRINČIĆ (Podgorica)
Institut za strane jezike – Podgorica
gorandr@t-com.me

OMAZ JEZIKU I LINGVISTICI **Prikaz trećeg izdanja Kembričke enciklopedije jezika**

U ovome radu dat je kratak osvrt na najnovije, treće po redu, izdanje Kembričke enciklopedije jezika autora Dejvida Kristala. Uz osnovne podatke o autoru iznose se glavne karakteristike ovog kapitalnoga djela i u kratkim crtama navode neke od tema o kojima se diskutuje u knjizi.

Dejvid Kristal, istraživač, pisac, urednik, dugogodišnji profesor lingvistike na Univerzitetu u Redingu, te počasni profesor lingvistike na Univerzitetu u Bangoru, nesumnjivo je jedan od najpoznatijih svjetskih lingvista i jedan od najvećih autoriteta u oblasti jezika uopšte. Od početka svoje karijere i prvih objavljenih radova, daleke 1963. godine, do danas, napisao je i priredio više od stotinu knjiga i nekoliko stotina naučnih i stručnih radova, baveći se pritom izuzetno širokim spektrom tema, od istorije engleskog jezika i jezika Šekspira do moderne lingvistike i jezika interneta ali i oblastima poput fonetike, fonologije, stilistike, pragmatike, književnosti, leksikografije, uloge jezika u obrazovanju, forenzičke lingvistike itd. Ipak, ono po čemu je široj javnosti vjerovatno najpoznatiji jesu njegove dvije enciklopedije u izdanju Univerziteta u Kembridžu – Enciklopedija jezika i Enciklopedija engleskoga jezika.

Najnovije, treće po redu, izdanje Kembričke enciklopedije jezika objavljeno je juna ove, 2010. godine. U odnosu na drugo izdanje iz 1996. godine knjiga je temeljno ažurirana i na taj način prilagođena savremenim lingvističkim trendovima. Kako u predgovoru trećem izdanju ističe sâm autor, proučavanje jezika toliko je evoluiralo u posljednjih desetak godina da je bukvalno svaku stranu prethodnog izdanja Enciklopedije trebalo na neki način revidirati. To se naročito odnosi na dvije teme koje su bile veoma malo zastupljene u drugom izdanju, a to su internet i ugroženi jezici. U posljednjoj deceniji teme poput elektronski posredovane komunikacije i interneta izrasle su u veoma bitne predmete lingvističkih istraživanja i u njima se, uz nova saznanja u

oblastima kakve su fonetika, tipologija jezika, neurolingvistika, učenje jezika, pragmatika, znakovni jezici, ali i mnoge druge, ogledaju glavne izmjene u odnosu na prethodno izdanje.¹

Kembrička enciklopedija jezika tematski je podijeljena na 11 poglavlja u okviru kojih se nalazi 65 zasebnih cjelina. Poglavlja, između ostaloga, uključuju i ona u kojima se diskutuje na temu osnovnih funkcija jezika, jezika i identiteta, strukture jezika, govora i slušanja, pisanja i čitanja, usvajanja jezika kod dece, neuroloških aspekata jezika, jezika u svijetu, jezika i komunikacije. Među pitanja o kojima se raspravlja u okviru pomenutih poglavlja spadaju i jezik i misao, povezanost jezika i ličnog i socijalnog identiteta, modeli lingvističke strukture, gramatika, semantika, leksikografija, diskurs i tekst, pragmatika, anatomija i fiziologija govora, pisani i govorni jezik, grafologija, proces čitanja i pisanja, znakovni jezik, svjetski jezici, klasifikacija jezika, porodice i porijeklo jezika, jezičke barijere, prevođenje, vještački jezici, učenje stranih jezika i mnoga druga. Uz to knjiga ima osam zasebnih priloga u kojima se nalaze i rječnik lingvističkih termina, tabela s oko hiljadu svjetskih jezika, izvori i reference za dalje čitanje, indeks autora i tema itd. Ukratko, Kembrička enciklopedija jezika predstavlja jedinstveno detaljnu i sveobuhvatnu, naučno utemeljenu, studiju jezika i lingvistike. Riječima autora, Enciklopedija je nastala sa željom da se na jednome mjestu daju informacije o svim aspektima strukture i upotrebe jezika.² I zaista, autor je u svom naumu uspio. Radi se najkompletnijoj enciklopediji o jeziku koja postoji, kapitalnome djelu za svakoga ko je zainteresovan za jezik ili bilo koji njegov aspekt.

Kad govorimo o namjeni Enciklopedije i načinu na koji je napisana, treba istaći da djelo nije namijenjeno samo lingvistima već i široj čitalačkoj publici. Kristal kao i uvijek piše s neprikosnovenim autoritetom i argumentovano ali istovremeno i vrlo jasno, koncizno, jednostavno. Informativnim ali sažetim stilom i svima razumljivim jezikom, lišenim odviše suvoparnosti i tehničkoga karaktera naučnoga teksta, autor približava kompleksna lingvistička pitanja i najširoj čitalačkoj publici. I zaista, ne morate biti lingvista da biste uživali u Kembričkoj enciklopediji jezika. U njoj će podjednako uživati i stalno joj se vraćati kako istraživači i lingvisti tako i laici za lingvistička pitanja. Tome doprinosi i izuzetna grafička i vizuelna dopadljivost ovoga luksuznog izdanja, obogaćenog savremenim statistikama, podacima, te brojnim ilustracijama i grafičkim prikazima, što tekst čini življim a čitanje interesantnijim. Naravno, za one koji se profesionalno bave jezikom djelo ima posebnu težinu, za

¹ Crystal, D. (2010), *The Cambridge Encyclopedia of Language*. New York: Cambridge University Press.

² Isto.

njih enciklopedija predstavlja pravu riznicu znanja i, zahvaljujući detaljnim preporukama autora za dalje čitanje, fantastičnu polaznu osnovu za dalja istraživanja o bilo kojem aspektu proučavanja ljudskoga jezika da se radi.

Način na koji autor obrađuje jednu tako široku oblast kao što je jezik na tako koherentan, pregledan i razumljiv način uistinu je fascinant. Ipak, treba reći da knjiga nije uvod u lingvistiku – imajući u vidu broj tema i ograničen prostor posvećen svakoj od njih, treba shvatiti da je prevashodan cilj autora bio dati čitaocu uvid u svu raznovrsnost aspekata ljudske komunikacije i lingvističkih istraživanja a ne iscrpnu analizu bilo koje pojedinačne lingvističke teme. Na kraju krajeva, dubinske analize pojedinačnih teorijskih tema u enciklopedijskom žanru i formatu nijesu ni potrebne a ni moguće; to me, uostalom, služi stručna literatura na koju autor uvijek i na svakome mjestu precizno upućuje. Svoju glavnu svrhu – upoznavanje čitalaca s raznim, sinhronijskim i dijahronijskim, aspektima jezika, te ukazivanje na opseg, složenost i vrijednost raznih lingvističkih istraživanja i analiza, Enciklopedija višestruko ispunjava. Kao takva, Kembrička enciklopedija jezika neprocjenjiv je prilog razumijevanju jezika i lingvistike te najbolja afirmacija nauke o jeziku u punom smislu riječi.

Goran DRINČIĆ

HOMAGE TO LANGUAGE AND LINGUISTICS A review of the Cambridge Encyclopedia of Language

In this paper, a brief review of the newest, third, edition of the Cambridge Encyclopedia of Language by David Crystal is presented. Readers are briefly introduced to David Crystal's previous work and some of the main topics of the Encyclopedia are revealed. Influence and importance of the Encyclopedia are particularly stressed.